

Istraživanje motivacije i postupaka pri odabiru teme i mentora završnog i diplomskog rada

Topić, Mara

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:692027>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-14**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

Sveučilište u Zadru
Odjel za informacijske znanosti
Prijediplomski sveučilišni studij
Informacijske znanosti

The seal of the University of Zadar is a circular emblem. It features a central illustration of a building with a dome and a portico. The text 'SVEUČILIŠTE U ZADRU' is written along the top inner edge of the circle, and 'UNIVERSITAS STUDIORUM JADERTINA' along the bottom inner edge. The years '1396' and '2002' are positioned on the left and right sides of the circle, respectively.

Mara Topić
Istraživanje motivacije i postupaka pri odabiru teme i mentora
završnog i diplomskog rada
Završni rad

Zadar, 2024

Sveučilište u Zadru
Odjel za informacijske znanosti
Prijediplomski sveučilišni studij
(jednopedmetni)

Mara Topić

**Istraživanje motivacije i postupaka pri odabiru teme i mentora
završnog i diplomskog rada**

Završni rad

Student/ica:

Mara Topić

Mentor/ica:

izv prof. dr. sc. Drahomira Cupar

Zadar, 2024.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Mara Topić**, ovime izjavljujem da je moj **završni rad**, pod naslovom **Istraživanje motivacije i postupaka pri odabiru teme i mentora završnog rada** rezultat mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mogega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mogega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 08. listopada 2024.

Sadržaj

1. Uvod	1
2. O završnom i diplomskom radu	2
3. O motivaciji studenata	3
4. Odabir mentora pri pisanju završnog ili diplomskog rada	4
4.1. Faze mentorskog odnosa	6
4.2. Suradnja s mentorom tijekom pisanja završnog i diplomskog rada	6
5. Kako odabrati temu za završni ili diplomski rad	8
5.1. Karakteristike o temi rada	8
6. Planiranje pisanja rada	10
7. Istraživanje motivacije i postupaka pri odabiru teme i mentora završnog rada	12
7.1. Cilj i svrha istraživanja	12
7.2. Istraživačka pitanja	12
7.3. Metodologija	12
7.4. Rezultati	13
7.5. Rasprava	21
8. Zaključak	21
9. Literatura	22
9. Abstract	25
10. Prilog	26
10.1. Pitanja za anketni upitnik	26

SAŽETAK

Ovaj rad se bavi istraživanjem motivacije kod studenata pri odabiru mentora završnog i/ili diplomskog rada te kako studenti dolaze do teme za svoj rad. Rad je podijeljen na teorijski i istraživački dio. U teorijskom dijelu rada se donose definicije završnog i diplomskog radu te se opisuje motivacija studenata i povezanost motivacije za odabir mentora. Glavni dio rada je odabir mentora pri pisanju rada te odnos studenta i mentora i njihova suradnja tijekom pisanja. Odnosi između studenta i mentora trebaju biti povezani s boljim akademskim uspjehom, profesionalnim razvojem, pozitivnom slikom o sebi, psihološkom dobrobiti i emocionalnom prilagodbom. U radu se govori i o postupcima kako pravilno odabrati temu za završni rad te bitne karakteristike koje student treba primijeniti pri odabiru teme. Kako je planiranje pisanja rada također važno, u radu se pojašnjava što sve podrazumijeva planiranje pisanja, a to je: pronalazak osnovnih informacija o temi, materijalni uvjeti za izradu rada, vrijeme koje treba posvetiti vremenu potrebnom za izradu rada. Nakon teorijskog dijela rada, prikazuje se provedeno istraživanje. Istraživanjem se nastojalo doznati što je sve utjecalo na studente da odaberu određenog mentora i kako su došli do izabrane teme. Istraživanje je provedeno putem ankete koja je distribuirana putem društvenih mreža, u grupama čiji su članovi studenti Sveučilišta u Zadru. Uzorak čine ispitanici, sadašnji i bivši studenti Sveučilišta u Zadru koju su radili na završnom ili diplomskom radu u posljednjih godinu dana (ak. godina 2023./2024.).

Ključne riječi: motivacija studenata za odabir teme rada, odabir mentora za završni rad, odabir mentora za diplomski rad, pripreme za pisanje rada

1.Uvod

Zbog dostupnost mnoštva različitih izvora, danas se izrada završnog ili diplomskog rada smatra znatno olakšanom u odnosu na vrijeme 'prije interneta'. Da bi se napisao dobar završni ili diplomski rad, potrebno je prikupiti i proučiti različitu literaturu kako bi se dobio uvid u područje i osmislio koncept onoga što je tema rada. Odabir teme za završni ili diplomski rad i mentora ključan je korak na akademskom putu, jer ne samo da postavlja temelje za istraživanje, već također oblikuje cijeli proces pisanja i izrade rada. Tema koja se izabere treba biti dovoljno specifična i relevantna kako bi omogućila detaljno istraživanje i analizu, a istovremeno treba imati dovoljno literature i izvora dostupnih za proučavanje. Pretraga i pregled literature na temu omogućavaju kvalitetno istraživanje, što je nužno za osiguranje dubine i vjerodostojnosti rada. Također, važno je da tema bude zanimljiva i aktualna, kako bi rad bio privlačan čitateljima i doprinosio razvoju znanstvenog ili stručnog područja. Zanimljiva tema može otvoriti vrata za daljnja istraživanja i potencijalno publiku koja će prepoznati važnost i vrijednost samoga rada.

S druge strane, izbor mentora ima jednako važnu ulogu u ovom procesu. Mentor je ključna osoba koja vodi studenta kroz sve faze pisanja završnog ili diplomskog rada. On pruža stručno savjetovanje o izboru i preciziranju teme, pomaže u formuliranju istraživačkih pitanja, te usmjerava na pravilan način istraživanja i analize podataka. Mentor također pomaže u strukturiranju rada, savjetuje o organizaciji poglavlja i podsjeća na važne tehničke aspekte pisanja i citiranja. S njihovim iskustvom i stručnim znanjem, mentor može osigurati da rad bude jasno organiziran, dobro strukturiran i usklađen s akademskim standardima.

Odabir mentora također podrazumijeva pronalaženje nekoga tko ima relevantno iskustvo u području izabrane teme, jer će to omogućiti dublje razumijevanje i kvalitetnije upute. Dobri mentor-student odnosi često rezultiraju kvalitetnijem i smislenijem radu, jer mentor može ponuditi vrijedne uvide i povratne informacije koje mogu značajno unaprijediti rad. Stoga, pažljiv odabir teme i mentora predstavlja osnovu za uspješan završni ili diplomski rad i cjelokupno akademsko iskustvo.

2. O završnom i diplomskom radu

Ovisno o razini studija koji se završava, obvezni dio studijskog programa predstavlja i završni, odnosno diplomski rad. Završni rad piše se na kraju prijediplomskog studija, a diplomski na kraju diplomskog studija. Završni rad u nekim je studijskim programima definiran kao opsežan istraživački projekt koji studentima omogućava da se dublje posvete specifičnoj temi ili istraživačkom pitanju unutar svog područja studija, koristeći metodologiju istraživanja, analize podataka i kritičkog razmišljanja. Iste se rečenice mogu poistovjetiti i s definicijom diplomskog rada koji se razlikuje samo u svojoj kompleksnosti i obimu od završnog rada. Svako sveučilište, odnosno fakultet ili odjel (u slučaju integriranih sveučilišta) propisuje upute za izradu završnog i diplomskog rada iz kojih studenti mogu doznati sve važne informacije o samom procesu odabira teme, mentora, do konkretnih uputa za oblikovanje rada te kasniju predaju i obranu. Također, završni i diplomski (i doktorski) radovi važan su dio metodoloških knjiga koje govore o akademskom pisanju ili o znanstveno-istraživačkom radu uopće. Riječ je o takozvanim kvalifikacijskim ili ocjenskim radovima koji se piše kao obveza za stjecanje određene titule, odnosno zvanja na određenoj razini studija. Neka od takvih uputa, završni rad definiraju na sljedeći način: „Završni rad je samostalni stručni rad studenta u kojem uz pomoć mentora istražuje i obrađuje određenu temu“ (Svržnjak 2010, 2). On je iznimno važan jer omogućuje studentima da pokažu svoju sposobnost samostalnog istraživanja te studenti ujedno doprinose znanstvenom znanju. Također se navodi, „Završni je rad pisani dokument koji se piše nakon odslušanih i položenih kolegija, a namjena mu je da se iskaže naučeno, te kritički analizira izabrana tematika u području kojeg ste odabrali“ (Grmuša i Šipić 2013, 1). Rad također predstavlja priliku za razvoj i prikaz vještina kao što su kritičko razmišljanje, organizacija i strukturiranje informacija, te jasno i precizno pisanje. „Svrha i ciljevi izrade završnih radova određeni su nastavnim programima, tematskim jedinicama određenih predmeta, ali i granama, poljima i područjima znanosti“ (Zelenika R. 2013, 40). Stoga, završni rad ne samo da označava završetak studijskog ciklusa, već i priprema studente za buduće profesionalne izazove i akademske nastupe. Završni rad student izrađuje samostalno, a dužan je o tijeku pisanja obavještavati izabranog mentora. Jedna od bitnih karakteristika za pisanje završnog rada je sam plan izrade koji obuhvaća: prikupljanje literature, bilježenje važnih podataka, raspoređivanje građe, izrada plana rada, tehnička obrada, itd.

Grmuša i Šipić (2013) navode mogućnosti koje pruža završni rad, a to su:

„mogućnost upotrebljavanja materijala koji su naučeni na nastavi za rješavanje problema,

mogućnost da se proizvede znanstveno ili tehničko znanje,
mogućnost upravljanja ljudima i drugim resursima,
mogućnost komuniciranja sa stručnom i nestručnom publikom
mogućnost za razumijevanje društvenih i etičkih pitanja u marketingu i komunikacijama,
mogućnost razdvajanja od diplomanata iz ostalih škola kada se aplicira na diplomski studij ili posao“ (Grmuša i Šipić 2013).

Organizacija rada je također ključna, završni rad treba biti strukturiran u logičke cjeline koje uključuju uvod, pregled literature, metodologiju, rezultate istraživanja, rasprava i zaključak. Svako poglavlje treba biti jasno označeno i povezano s ostalim dijelovima rada, kako bi se osigurala koherentnost i razumljivost.

Zelenika (2013) piše o tome kako završni radovi imaju svoja specifična obilježja, među važnijima se ističu: 1) studenti u završnim radovima na osnovi svojih znanja i vještina, opisuju pretežito poznate spoznaje, činjenice, modele i rješenja. 2) studenti rješavaju određene probleme u primarnim, sekundarnim, tercijarnim, kvartarnim i kvintarnim djelatnostima. 3) Rezultati istraživanja u radovima moraju biti utemeljeni na pravilima suvremenih metodologija i tehnologija znanstvenog istraživanja. 4) radovi moraju sadržavati najmanje 50% rezultata istraživanja „na terenu“ (Zelenika 2013).

Može se zaključiti da originalnost i doprinos je bitna karakteristika. Rad treba pružiti nove uvide, rješenja ili doprinose u odabranom području istraživanja, pokazujući sposobnost studenta za samostalno razmišljanje i inovaciju.

3. O motivaciji studenata

Motivacija je polazna točka za učenje predmeta, ona mobilizira studenta i doprinosi da student napravi ono što treba tijekom školovanja. Tucker i suradnici (2002) opisuju motivaciju kao “mentalnu, emocionalnu i bihevioralnu odrednicu studentskog ulaganja u obrazovanje i predanost”. Osobito o motivaciji studenata, Mohamadi (2006) govori o tome kako je, motivacija za akademski uspjeh od velike važnosti. I upravo s takvom motivacijom studenti potiču da uspješno završe zadatak, postignu cilj ili stupanj kvalifikacije u svojim profesijama.

Francis i suradnici (2004) navode da se motivacija provodi kao akademsko sudjelovanje, što je najutjecajnije na uspjeh studenata među svim ostalim čimbenicima. Nju ujedno možemo definirati kao opći koncept koji uključuje želje, interese, zahtjeve i potrebe. U svom diplomskom radu L. Župan (2023) pisala je o motivaciji, zadovoljstvu i studentskom angažmanu te njihov utjecaj na akademski uspjeh, a primjenjivo na ovu temu može se istaknuti da je koncept motivacije važan za studente i nastavnike kako bi razumjeli uzroke akademskog uspjeha ili neuspjeha. Iako mnoge važne psihološke komponente utječu na ponašanje studenata, motivacija se smatra jednim od najvažnijih temelja za akademski razvoj pojedinca. A odakle potječe motivacija za pronalazak mentora na fakultetu vezano za završni rad? Pojedini studenti biraju mentora jer im je se svidio kao stručnjak u svom području, neke studente privuče zanimljiv profesor na nastavi, zanimljiva predavanja ili možda pak studenti biraju mentora po iskustvu. Postoji mogućnost da studenti biraju mentora koji predaje predmet koji je studentu zanimljiv, ali ipak je jedan od najvažnijih koraka u izradi završnog rada pronaći dobrog mentora. „Mentor bi prije svega trebao biti pouzdana osoba, puna iskustva i znanja određenog područja, spremna na suradnju i prijenos određenih kvaliteta svojim pristupnicima“ (Hercigonja 2018, 3). Osim uloge mentora kao pouzdane osobe, mentor treba imati i ulogu dobrog savjetnika, jer svaki susret s mentorom zapravo predstavlja savjetovanje. Može se reći da svaki susret s mentorom ujedno znači i susret sa stručnim savjetnikom. Tkalac Verčić, Sinčić Ćorić i Pološki Vokić (2010) navode kako su studenti skloni odabrati mentora koji im je se svidio tijekom nastave ili neke druge vrste suradnje, bilo kao stručnjak u svom području, bilo kao osoba. Može se zaključiti da student odabire mentora koji mu se svidio kao „stručnjak u svom području“ ili kao „osoba“. To su dva kriterija odabira mentora koja su ujedno i vrlo važna kao što to Tkalac Verčić, Sinčić Ćorić i Pološki Vokić (2010) naglasile „iznimno važna i komplementarna“. Dobar mentor će dati savjet o tome kakav bi rad trebao biti i usmjeriti studenta u temu. Studenti također pitaju i starije studente o iskustvima i prijedlogu za mentora.

4. Odabir mentora pri pisanju završnog ili diplomskog rada

Jedan od nužnih preduvjeta za napisati završni rad je dobar odnos između studenta i mentora. Mnogi studenti se informiraju kod starijih kolega za biranje mentora. Često to budu pitanja: Koliko je trajalo pisanje završnog rada? Kakva su iskustva studenata sa izabranim mentorom? Koliko je izabrani mentor istaknut u svojem znanstvenom području? Na kakve preporuke treba obratiti najviše pažnje? Koliko je mentoru vaše istraživanje blisko?

„Mentor pruža niz funkcija koje podržavaju, vode i savjetuju mladu odraslu osobu dok se obavlja važan posao“ (Kram 2016, 608). Mentorstvo je suradnički odnos koji se odvija u fazama tijekom vremena i ima za cilj pomoći manjem iskusnom pojedincu da stekne bitne vještine koje su potrebne za uspjeh u odabranoj karijeri. Postoje mlađi i stariji mentori. Mlađim mentorima je mentorstvo potrebno za napredovanje te oni imaju više vremena za studente. Kod starijih mentora je prednost što imaju više stečenih iskustava, oni očekuju više samostalnosti od svojih studenata te lakše savladavaju moguće prepreke. „Da bi suradnja s mentorom bila ugodno iskustvo i vrlo kvalitetna, potrebno je odabrati mentora koji prema unutrašnjim procjenama pristupnika predstavlja potencijalnu osobu (uzora) za određeno područje istraživanja“ (Hercigonja 2018, 6). Ako se odabere područje koje prema kriterijima za studenta nije zadovoljavajuće, više istraživanja može stvoriti dodatni pritisak i postoji mogućnost stvaranja problema za potrošnju energije kako bi se izbjeglo nezadovoljstvo. Odabere li student mentora koji ne zadovoljava njegove kriterije, daljnja suradnja može biti „otežana“ jer će student trošiti puno više energije i fokusirati se na stvari koje njemu nisu važne. Student bi trebao odabrati mentora s kojim ostvaruje kompatibilnost kako bi na kraju predao rad i postigao cilj. „Suradnja s mentorom je važan čimbenik formalne ili neformalne komunikacije jer se s njime postiže određena razina učinka u studentovim istraživanjima i radu“ (Hercigonja 2018, 2). Na taj način mentor prenosi svoje vještine i kognitivne sposobnosti na razinu studenta, koji shvaćajući razrađeni problem može lakše pristupiti izradi rješenja i nastaviti u kasnijoj izradi svog rada. "Profesor koji na nastavi djeluje pristupačno, čija su predavanja zanimljiva, a primjeri slikoviti i bliski, najbolji je ambasador svojeg područja" (Tkalac Verčić, Sinčić Ćorić i Pološki Vokić 2010, 27). Naravno, potencijalni mentor može odbiti mentorstvo zbog nedostatka vremena ili interesa za temu koju vi želite pisati jer bi mentor trebao posjedovati znanja iz područja koje vas zanima. Mentor također treba posjedovati specifična znanja iz područja o kojem student želi pisati u svom radu. „Na taj način moći će vas voditi kroz područje, dati vam vrijedne informacije i kritike te biti vjerodostojan u procjeni vašeg doprinosa određenoj temi" (Tkalac Verčić, Sinčić Ćorić i Pološki Vokić 2010, 190). Odgovornost mentora uključuje praćenje napretka studentovog istraživačkog iskustva te davanje savjeta koji su vezani uz obrazovanje. Mentori mogu dodijeliti istraživačke zadatke, pružiti način razmišljanja o istraživanju te predstaviti relevantne pojmove i vještine. Mentor je netko tko je stekao iskustvo na željenom putu i može pomoći pojedincu za vođenje u pravom akademskom smjeru.

4.1. Faze mentorskog odnosa

Mentori mogu imati razne uloge. "Mentor" je definiran na mnogo načina još iz doba grčke mitologije. U najjednostavnijem smislu, mentorstvo, odnosno čin mentoriranja, opisuje iskusnu osobu (mentora) koja vodi manje iskusnu osobu" (Eby et al., 2007, 130). Mentor pomaže svom studentu da se razvija kao profesionalac nudeći savjete temeljene na njegovom znanju i iskustvu. Mentor je također osoba koja podržava, savjetuje i usmjerava studenta te koristeći svoje osobno znanje on ujedno pomaže studentu da postane uspješniji. Prema studiji Saranya i sur. (2023, 45) mentori ne bi trebali vidjeti mentorstvo kao dodatnu odgovornost i osjećati ga kao teret. Svaki bi mentor trebao željeti da bude mentor. Također smatraju da bi se studenti trebali često sastajati sa svojim mentorima kako bi tražili pomoć u svim aspektima koji se odnose na osobni, akademski i profesionalni razvoj te da svakako postoji potreba za učinkovitim mentorstvom za dobrobit studenata (Saranya i sur. 2023). Istraživači često definiraju mentorstvo u smislu specifičnih uloga ili predviđenih funkcija. Jacobi (1991) je ponudio funkcije koje se uvrštavaju u mentorske odnose, a neke od njih su: savjet ili vodstvo, podrška i ohrabrenje, pružanje informacija, modeliranje i zagovaranje, Kram (1985) predlaže da se navedene uloge mogu grupirati u dvije kategorije, a to su psihosocijalna i karijera. U psihosocijalnoj kategoriji, interakcije promiču kompetenciju i učinkovitost u nečijoj ulozi, dok je kategorija karijere usmjerena na profesionalni napredak, razumijevanje organizacije i razvoj vještina potrebnih za uspjeh. Prema Kramu (2016), funkcije u karijeri utječu na odnos pojedinca s organizacijom, dok psihosocijalne dužnosti utječu na odnos pojedinca sa samim sobom i s drugim karakteristikama unutar i izvan organizacije. Studenti trebaju preuzeti samo odgovornost za vlastito učenje i rast uz pomoć dobrog mentora. „Mentorski odnos ima potencijal poboljšati razvoj karijere i psihosocijalni razvoj obiju osoba. Kroz funkcije u karijeri, uključujući sponzorstvo, treniranje, zaštitu, izloženost i vidljivost te izazovne radne zadatke, mladom se menadžeru pomaže u učenju organizacijskog života i u pripremi za mogućnost napredovanja“ (Kram 2016, 614). Mentorstvo je način da se studentu omogući da preuzme kontrolu nad svojom karijerom i da razmišlja o svojim dugoročnim ciljevima. Mentor može preuzeti brojne uloge dok radi sa svojim studentom. Može slušati, dijeliti savjete, postavljati pitanja koja potiču na razmišljanje, pomoći u postavljanju ciljeva i pronalaženju resursa te biti uzor pri odabiru studentove buduće karijere.

4.2. Suradnja s mentorom tijekom pisanja završnog i diplomskog rada

Odnos s mentorom započinje sa prvim konzultacijama kada student dolazi s prijedlozima tema i područja u kojima žele napraviti određena istraživanja i napisati rad. Oroz (2016) naglašava

da je mentor u ulozi savjetnika koji mentoriranom pomaže u prepoznavanju vlastitih potreba te građenju samopouzdanja i rješavanju unutrašnjih sukoba. Poželjno je da se student i mentor slažu u komunikaciji iz razloga što međusobno surađuju kroz dulje vremensko razdoblje, ali naravno odgovornost je najvećem dijelu na studentu. Oroz (2016) također ističe kako kvalitetna komunikacija podrazumijeva čitav niz interpersonalnih vještina poput; aktivnog slušanja, postavljanja pitanja i pružanja povratne informacije. Mentor aktivnim slušanjem pokazuje razumijevanje te upravo na taj način motivira studenta. Student i mentor trebaju međusobno biti organizirani i aktivni u učestalom međusobnom sastanku. Također je važno je da se radi na unaprjeđenju znanja i vještina koje su vezane uz dogovaranje pravila u odnosima. „Da bi suradnja s mentorom bila ugodno iskustvo i vrlo kvalitetna, potrebno je odabrati mentora koji prema unutrašnjim procjenama pristupnika predstavlja potencijalnu osobu (uzora) za određeno područje istraživanja“ (Hercigonja 2018, 6). Svakom studentu je izuzetno važno da mentor odgovara na G-mailove vezano za pitanja oko završnog rada te dogovor oko održavanja konzultacija. Student očekuje da mentor bude dostupan za konzultacije i raspravu u vezi napredovanja napisanog rada. Sastanak sa mentorom treba biti prilagođen raznim potrebama: olakšan pristup literaturi, da se rad na vrijeme ispravi te da pomaže u komunikaciji pred članovima povjerenstva. Waldeck i sur. (1997) pišu o tome ukoliko je odnos mentora i studenta bliži, odnos će biti pozitivniji i uspješniji. Uspješnost mentorskog odnosa ne ovisi naravno samo o ulozi mentora, već i o osobinama ličnosti i kompetencijama studenta. S druge strane, bitno je i što mentor očekuje od studenta. Student bi trebao što samostalnije prikupiti sve informacije potrebne za pisanje rada, truditi se da sve obaveze riješi na vrijeme te da sve probleme vezane za rad rješava s njim. Naravno, postoji mogućnost za potencijalnim problemima. U to se mogu ubrojiti problemi kao što su: nemaran i dovoljno ne aktivan student, „neuhvatljiv“ mentor, nezadovoljstvo mentora pisanjem i kvalitetom rada, neispunjena očekivanja s bilo koje strane. Svaki student prije početka pisanja završnog rada treba prikupiti i proučiti literaturu, obaviti istraživanje te analizirati dobivene rezultate. „Pristupnik bi morao biti u stanju odabrati mentora s kojim će ostvariti kompatibilnost odnosa to jest predan zajednički rad kako bi se postigao zajednički cilj mentora i pristupnika“ (Hercigonja 2018, 6). Student treba javno pokazati da je sposoban obraditi određeno stručno pitanje i to obaviti u pisanom obliku u završnom radu i usmeno na obrani pred članovima povjerenstva.

5. Kako odabrati temu za završni ili diplomski rad

Prvi korak u svakom istraživanju je odluka o području unutar kojeg treba odabrati temu istraživanja. Da bi tema bila prikladna, mora biti jasno definirana, primjerena području studija i dovoljno specifična da omogući temeljito istraživanje. Prije pisanja rada potrebno je prikupiti literaturu, obaviti istraživanje te analizirati dobivene rezultate. „Pretraživanje literature o određenom problemu danas je jednostavnije nego ranije i dostupnost znanstvenih publikacija je veća“ (Mejovšek 2013, 88). Danas, kao nekad, više nije problem dostupnost radova, već je problem odabrati odgovarajuće radove za problem koji se želi istražiti. „Vrlo je važno da odredite temu koja vas iskreno zanima, čime povećavate vjerojatnost uspješnog savladavanja projekta (seminarskog, diplomskog, magistarskog, doktorskog)“ (Tkalac Verčić, Sinčić Ćorić i Pološki Vokić 2010, 27). Može se naglasiti da je bitno da se kod izabrane teme posveti dovoljno pažnje te da osobu koja piše rad zanima izabrana tema, uključujući da o određenoj temi ima zamišljene ideje i predodžbe kako napisati rad. “U leksikografskom smislu tema (grč. thema – stavak , tvrdnja) jest 1.glavna misao rasprave ili govora, 2. predmet rasprave ili umjetničke obradbe, 3. školska zadaća itd.. U akademskom pismu tema je jasno razgraničen i definiran predmet istraživanja” (Oraić Tolić 2011, 164). Pri odabiru teme poželjno je da ona bude suvremena i aktualna, ona treba obrađivati pitanja od znanstvenog i stručnog interesa te pridonositi razmišljanju nedoumica. „Pisanje rada je posao na kojem se radi dulje vrijeme, veća je motiviranost za rad na temi koja je zanimljiva i koju kandidat smatra vrijednom izučavanja. To može biti zamka jer je isto tako važno znati ograničiti temu i ne iznositi sve što nam se čini zanimljivim te ne ulaziti u temu previše široko i izdaleka“ (Gačić 2012). Postoje studenti koji temu svojega rada biraju zbog interesa za određeno područje, neovisno o profesoru. Moguće je da će želja za određenom temom kod pojedinaca proizaći iz željene karijere. Kroz jasno formulirane istraživačke ciljeve i istraživačka pitanja, tema završnog rada trebala bi omogućiti studentu da pokaže svoju sposobnost kritičkog razmišljanja i analitičkih vještina.

5.1. Karakteristike o temi rada

Tema se smatra aktualnom ako postoji zanimanje za njezinu obradu, a da nije previše obrađivana i istražena. Ako tema za rad nije zadana, moramo je odabrati, bilo to iz ponuđenih naslova ili pak samostalno. „Trebalo izbjegavati teme koje su preširoko ili preusko određene, a jednako tako nije preporučljivo niti izabrati temu koja je uslijed čestog korištenja u seminarima do te mjere iscrpljena da je studentu teško bez ponavljanja moguće dati vlastiti doprinos njejoj obradi“ (Uzelac 2002, 2). Važnost teme leži u njejoj sposobnosti da usmjeri istraživanje,

oblikuje metodologiju i doprinese kvaliteti rezultata. Odabir prave teme je ključno za napisati dobar rad.

Oraić Tolić (2011) navodi 7 pravila za dobar izbor teme, a to su:

1. tema treba odgovarati interesima, željama i očekivanjima
2. treba dobro poznavati znanstveno područje iz kojeg se piše rad
3. tema treba biti nova ili malo obrađivana
4. tema ne smije biti ni preširoka ni preuska
5. treba biti dostupne literature za izabranu temu
6. osigurati vrijeme i prostor
7. poznavati strani jezik koliko zahtjeva izabrana tema

Može se zaključiti da će se tema lakše odabrati ako je na neki način zanimljiva jer će student imati više motivacije za istraživanje i pisanje. Kada student piše o nečemu što ga zanima, istraživanje će mu biti puno zanimljivije, a pisanje lakše. Isto tako se može zaključiti prema drugom i trećem pravilu da poznavanje znanstvene grane ili polja koje se odabire za pisanje rada zapravo znači da će biti originalna, to jest nova tema. Nije poželjno birati temu za koju nema dovoljno dostupne građe ili primjerice do koje korisnik ne može doći. "Izvori se mogu prikupljati na ove načine: posudbom knjiga u knjižnici, uporabom knjižničnih fondova, kupnjom knjiga, pretraživanjem na mreži, traženjem dokumenata od autora, uporabom privatne knjižnice ili zbirke" (Oraić Tolić, 2011, 204). Izbor teme ovisi i o vanjski uvjetima. Ovo se osobito odnosi na pisanje viših akademskih radova. Da bi se tema mogla sustavno obraditi, treba imati predviđeno vrijeme i prostor. Što se tiče poznavanja stranog jezika ono je danas važno i gotovo je nemoguće raditi u prirodnim znanostima bez poznavanja engleskog jezika, kao npr. što se u srednjem vijeku nije moglo bez latinskog ili grčkog.

Grmuša i Šipić (2013, 3) navode kako izabrana tema treba zadovoljiti sljedeće:

- potrebu da je sama tema dovoljno važna i korisna,
- tema treba biti detaljno istražena,
- treba biti izvediva u zadanom vremenskom rasponu,

- treba nam biti samostalan rad i

- trebamo je i usmenim i pismenim putem znati objasniti ostaloj publici (Grmuša i Šipić 2013). Tema mora biti jasno definirana i relevantna za područje studija kako bi omogućila studentu da provede duboko i temeljito istraživanje. „Vaša je odgovornost da budete iskreni u svemu što kažete i napišete. To činite tako da točno predstavite tuđa mišljenja, izvijestite o metodama i rezultatima u potpunosti, interpretirate podatke točno, i eksplicitno ukažete na slabosti ili mane te snažne točke Vašega rada. Najveće je iskušenje predstavljanje Vašega rada i rezultata u pozitivnom svjetlu“ (Grmuša i Šipić 2013, 10). Pronađene informacije se moraju pravilno i iskreno koristiti, zbog priznanja drugih i zaštite od plagijata preuzeti tekst se treba citirati. Interes za temu pridonosi motivaciji studenta i može povećati angažman u istraživačkom procesu, što rezultira kvalitetnim radom. Uzelac (2002) u svojim uputama piše o tome kako je poželjno da student sam odabere temu ili aktivno sudjeluje pri njenom odabiru, sukladno vlastitim željama i sklonostima (Uzelac 2002). Zanimljive i aktualne teme često daju dodatnu vrijednost akademskoj ili profesionalnoj zajednici jer mogu pružiti nove perspektive ili rješenja za relevantne probleme. Također, istraživanje teme studentu može pomoći da otkrije nešto što će mu pomoći u budućem poslu.

6. Planiranje pisanja rada

Iskustvo u pisanju radova općenito, je također izuzetno važno i to se smatra dobrom orijentacijom da se tijekom školovanja studente što više upućuje na pisanje seminarskih radova. „Vještina korištenja informacijske tehnologije u najširem smislu priprema za izradu rada. Što je opće obrazovanje šire i temeljitije, uz stečenu sposobnost pismenog izražavanja, bit će manje problema tijekom izrade rada“ (Oraić Tolić 2011). Svaka osoba koja se odluči na pisanje rada mora voditi brigu o ostalim obavezama, navikama, fizičkom stanju i odlučiti koje je vrijeme najproduktivnije za pisanje rada. Treba se napraviti raspored kojeg se pojedinac mora držati kako bi što uspješnije napisao rad i mogao postići odličan rezultat. Uzelac (2002) naglašava da se od studenta očekuje da definiira postavke o pitanju kojeg obrađuje. Pri tom je preporučljivo orijentirati se u temi uz korištenje postojeće literature, odgovarajućih poglavlja u udžbenicima te znanstvenim i stručnim časopisima (Uzelac 2002). Tijekom čitanja korisno je zabilježiti činjenice i ideje koje se nalaze u tekstu korištenih radova odabirući one koji su najizravnije povezani s temom. Gačić (2012) navodi kako nezaobilazan posao u izradi rada obuhvaća određene obaveze i zadatke, iz kojih se može izdvojiti: opis i definiranje problema istraživanja (izbor teme rada), izbor literature, definiranje ključnih

pojmovna, određivanje ciljeva istraživanja i definiranje hipoteze, prikupljanje građe, izrada nacrt (sinopsisa), orijentacijski plan rada, izbor uzoraka ispitivanja i mjernih instrumenata, - prikupljanje podataka, obrada podataka, interpretacija rezultata, izrada detaljnog nacrt rada, - pisanje visokoškolskog rada, plan revizije rada (Gačić 2012). Da bi pojedinac mogao pristupiti pisanju rada, on mora ispuniti uvjete kao što su materijalni uvjeti za rad te vrijeme potrebno za pisanje rada. Materijalni uvjeti bitno utječu na postignute rezultate te privođenje rada kraju. Njih smatramo elementima koji određuju temu, a o njima ovisi i vrijeme koje je potrebno za izradu rada. „Stoga se ne smije zanemariti važnost raspoloživosti potrebnog pribora za rad: uređaja i instrumenata potrebnih za pojedine teme, zatim računala i sitnog pribora (bilježnica, papira, pribora za pisanje, fascikla, kutija, spojnica, krtica,..) te materijala potrebnih za analizu, eksperimente i druge oblike proučavanja“ (Gačić 2012). Također je poželjno imati određene priručnike (pravopis, rječnici, osnovni stručni priručnici, itd.) te cijelu potrebnu literaturu. Na radnoj površini potrebno je imati najosnovnije za rad, a otkloniti sve što odvrća pažnju i što dekoncentrira u tijeku osmišljavanja i pisanja rada. „Ako se teško koncentriramo, dobro je raditi u čitaonici knjižnice, gdje radna okolina stimulira na aktivniji rad“ (Gačić 2012). Za pisanje rada, treba se pronaći mirno radno mjesto jer ono olakšava pronalazak koncentracije za pisanje rada jer pisanje je posao koji obavljamo sami, u što mirnoj okolini. Pozornost treba posvetiti i vremenu koje je potrebno za rad. Naravno, to uvijek ovisi od osobe do osobe, o radnim navikama, obavezama, koncentraciji, raznim idejama, životnom ritmu, itd. Mnogo ljudi koncentraciju za rad pronalazi u jutarnjim satima iz razloga što se osjećaju zadovoljnije u ostatku dana. „Prilikom čitanja literature korisno je zapisivati činjenice i ideje koje se nalaze u tekstu konzultiranih radova, pri čemu treba birati one koje se najneposrednije odnose na temu“ (Uzelac 2001, 10). Kada pronađemo određene informacije u nekom tekstu, poželjno je odmah zabilježiti podatke o stranici i izvoru, radi lakog i ispravnog citiranja. Iz ovog poglavlja se može zaključiti da pri planiranju pisanja rada je, kako bi cijeli proces bio što kvalitetniji i brži, poželjno je odabrati dobru temu, provesti kvalitetno istraživanje, voditi bilješke tijekom pisanja rada te nakon napisanog rada provesti proces finalizacije. Čitanjem rada više puta omogućuje da student bolje usredotoči na eventualne pogreške i da se ustanovi čini li rad smislenu cjelinu te hoće li nepoznatom čitatelju moći predočiti problematiku na adekvatan način.

U sljedećem dijelu rada provodi se istraživanje na temu Motivacija studenata za odabir teme i mentora. Istraživanje će biti provedeno od sastavljanja upitnika od 21 pitanje vezanih za studijske programe, nastavno-istraživačke metodologije te odabir teme za rad.

7. Istraživanje motivacije i postupaka pri odabiru teme i mentora završnog rada

7.1. Cilj i svrha istraživanja

Cilj istraživanja je doznati što je sve utjecalo na studente da odaberu određenog mentora i kako su došli do izabrane teme. Pravilan odabir teme jest ključan jer student primjenjuje sve naučeno na fakultetu. U istraživanju je potrebno doći do zaključaka koji su potrebni i da bi se odgovorilo na istraživačka pitanja.

7.2. Istraživačka pitanja

1. Što studente motivira da odaberu određenu temu?
2. Na koji način studenti biraju mentora?
3. Što sve studenti uče na svojim studijskim programima, a to ih priprema za pisanje završnog rada?

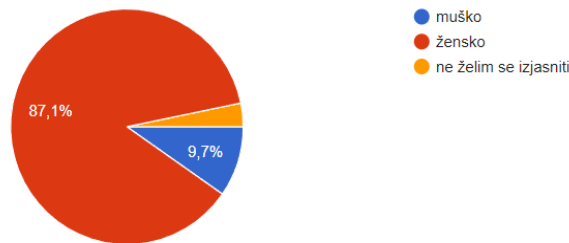
7.3. Metodologija

Metoda korištena u ovom radu je anketni upitnik u digitalnom obliku. Uzorak istraživanja čine ispitanici koji su u posljednjoj godini (2023./2024.) pristupili odabiru i izradi završnog ili diplomskog rada ili su obranili rad. Upitnik je namijenjen studentima 3. godine prijediplomskog studija, svim studentima diplomskog studija, studentima u apsolvantskom statusu te prvostupnicima i diplomiranim koji su u protekloj godini obranili svoj rad. Upitnik je izrađen u alatu Google Forms i poveznica je podijeljena putem društvenih mreža i objavljena na Facebook stranici „Sveučilište u Zadru“ u kojoj sudjeluju studenti sa Sveučilišta u Zadru sa svih odijela. U uvodnom tekstu, pojašnjeno je kome je upitnik namijenjen.

U pripremnj fazi ovog istraživanja, analizirani su studijski programi svih Odjela Sveučilišta u Zadru kako bi se utvrdilo koji imaju Završni rad.

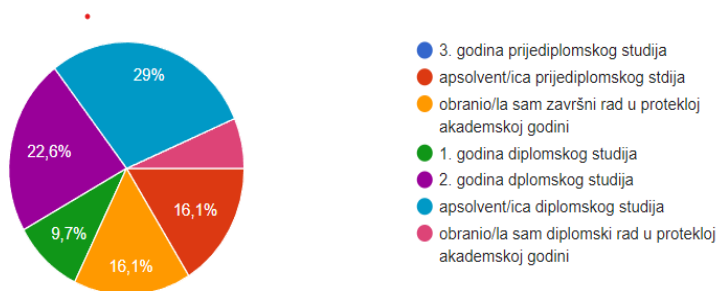
7.4. Rezultati

Anketu je ukupno ispunio 31 ispitanik, 87% čine osobe ženskog spola, 9,7% muškog spola. (Grafikon 1)

Grafikon 1. Prikaz ispitanika po spolu.

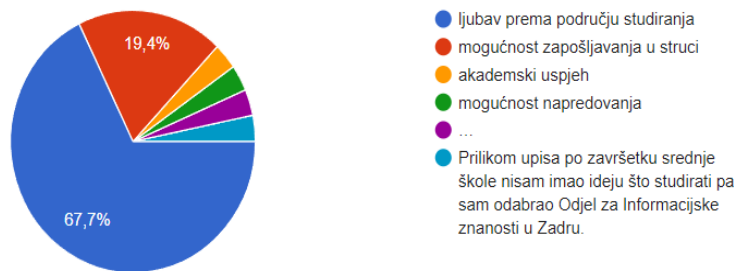
Upitnik su ispunili ispitanici koji pripadaju 3. godini prijediplomskog studija, absolventi prijediplomskog studija, oni koji su obranili završni rad u protekloj akademskoj godini, te studenti prve i druge godine diplomskog studija, absolventi diplomskog studija te oni koji su već obranili diplomski rad. Većim dijelom su na anketu odgovarali studenti 3.godine prijediplomskog studija te 2.godina diplomskog studija. Podaci su prikazani na Grafikonu 2.

Grafikon 2. Prikaz ispitanika za koje je bila namijenjena anketa

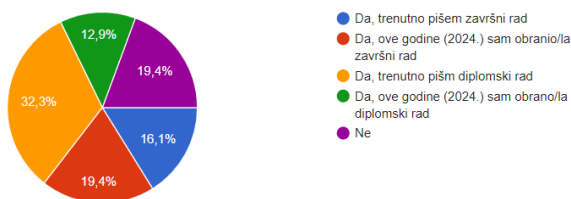
Anketu su ispunjavali studenti raznih Odjela i studijskih programa (Grafikon 3.), a to su: Odjel za Informacijske znanosti, Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja, Odjel za Povijest, Odjel za Psihologiju, Odjel za talijanistiku, Odjel za Pedagogiju, Odjel za Kroatistiku, Odjel za germanistiku te Pomorski odjel. Od 31 ispitanika, 67,7% je odabralo opciju da ih je motiviralo na odabir studijskog programa ljubav prema području studiranja, 19,4% je odabralo da ih je

motiviralo mogućnost zapošljavanja u struci, 3,2% je napisalo je odabralo akademski uspjeh te 3,2% je napisalo svoj vlastiti odgovor. Primjer takvog odgovora je ovdje: „Prilikom upisa po završetku srednje škole nisam imao ideju što studirati pa sam odabrao Odjel za Informatičke znanosti u Zadru“.

Grafikon 3. Prikaz motivacije za odabir studijskom programa

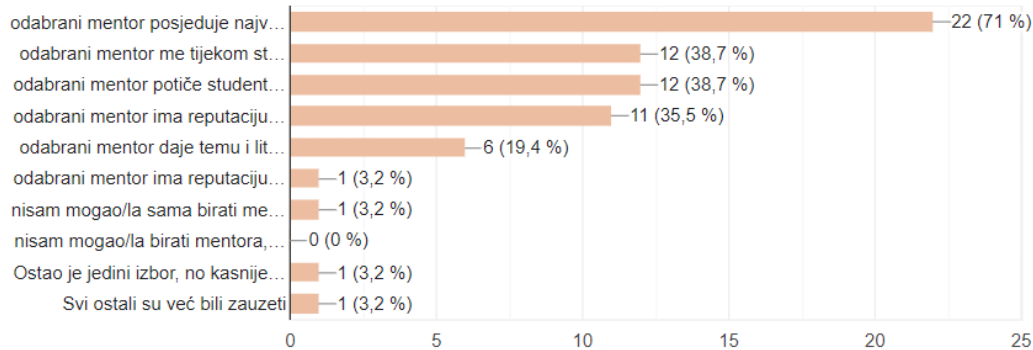
Ukupno 32,3% ispitanika je izjavilo da u trenutku ispunjavanja upitnika pišu diplomski rad, 16,4% da ove godine (2024.) su obranili završni rad, 19,4% da rad nisu ni obrani te da još nije u tijeku, 16,1% da trenutno pišu završni rad, a 12,9% da ove godine (2024.) su obranili svoj diplomski rad. Rezultati su prikazani na grafikonu 4.

Grafikon 4. Prikaz rezultata sa statusom o fazi izrade rada

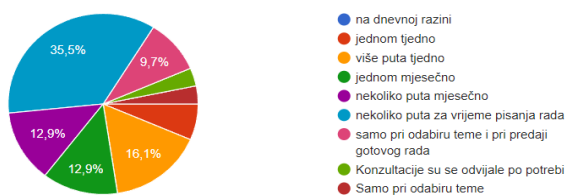
Na pitanje „Koji je Vaš razlog odabira mentora“, ispitanici su mogli odabrati 3 odgovora te dati svoj vlastiti odgovor (grafikon 5). 71% ispitanika je odgovorilo „Odabrani mentor posjeduje najviše znanja o temi koja me zanima“, 38,7% je odabralo opciju „Odabrani mentor me tijekom studiranja poticao na rad“, 38,7% „Odabrani mentor potiče studente na rad, redovito održava konzultacije i pomaže na svakom koraku“, 35,5% „Odabrani mentor ima reputaciju da brzo čita i odgovara na studentske upite“, 19,4% „Odabrani mentor daje temu i literaturu i na studentu je

da pročita i napiše rad po uputama“, 3,2% „Odabrani mentor ima reputaciju da ne čita i ne vraća rad na ispravak“, 3,2% „Nisam mogao/la birati mentora nego mi je dodijeljen“, 3,2% „Ostao je jedini izbor, no kasnije je došlo do promjene mentora“, 3,2% „Svi ostali su već bili zauzeti“.

Grafikon 5. Prikaz kako su ispitanici odabrali mentora za svoj završni i diplomski rad

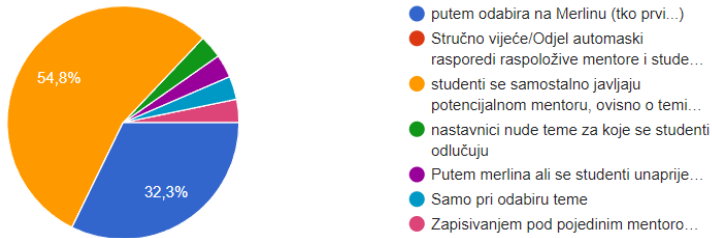
Na grafikonu 6 prikazani su odgovori na pitanje koliko su često komunicirali sa svojim mentorom, 35,5% ispitanika je odabralo opciju „na dnevnoj razini“, 16,1% je odabralo „više puta tjedno“, 12,9% „jednom mjesečno“, 12,9% „više puta mjesečno“, 9,7% „samo pri odabiru teme i predaji gotovog rada“, 6,5% „jednom tjedno“, 3,2% „samo pri odabiru teme“ te 3,2% „konzultacije su se odvijale po potrebi“.

Grafikon 6. Prikaz komunikacije sa mentorom

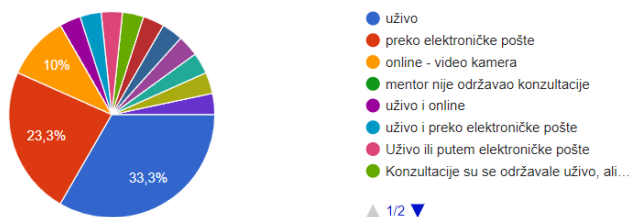
Ukupno 55% ispitanika je odgovorilo da se mentori na njihovom odjelu odabiru na način da se samostalno javljaju potencijalnom mentoru, ovisno o temi kojom se žele baviti, 32% je odabralo odgovor putem sustava „Merlin“, 3,2% je dalo odgovor da odaberu putem sustava „Merlin“, ali da se studenti unaprijed dogovore i jave mentoru svojevrijedno, 3,2% je odgovorilo da nastavnici nude teme za koje se studenti odlučuju, 3,2% zapisivanjem pod pojedinim mentorom u poslanoj

tablici od strane tajnice te 3,2% da se bira mentor samo pri odabiru teme. Rezultati su vidljivi na grafikonu 7.

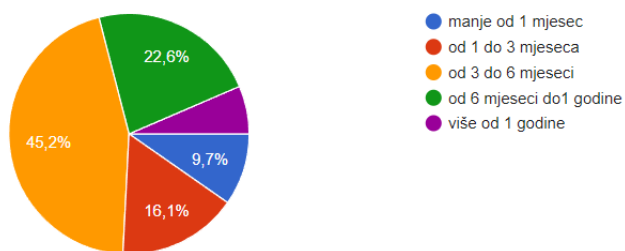
Grafikon 7. Prikaz biranje mentora na pojedinim odjelima

Na pitanje „Na koji je način mentor održavao konzultacije tijekom pisanja rada“ (grafikon 8), 33,3% ispitanika je odabrala odgovor „uživo“, 23,3% je dalo odgovor da je mentor održavao konzultacije preko elektroničke pošte, 10% putem online-video kamera, 3,3% je odgovorilo kombinacijom uživo i online, 15,15% kombinacijom uživo i preko elektroničke pošte, 3,3% kombinacijom uživo, online-video kamera te putem elektroničke pošte, 3,3% da još nisu održane konzultacije te 3,3% je dao svoj vlastiti odgovor. Primjer takvog odgovora glasi: „Konzultacije su se održavale uživo, ali je mentor i na određena pitanja i nedoumice odgovorio putem elektroničke pošte.“

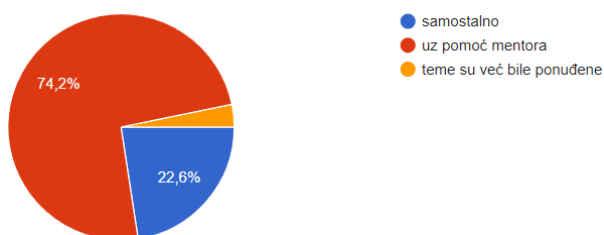
Grafikon 8. Prikaz odražavanje konzultacija kod ispitanika

Studenti su se također izjasnili koliko im je bilo potrebno vremena da napišu svoj završni ili diplomski rad (grafikon 9), 45,2% ih je odgovorilo sa opcijom (od 3 do 6 mjeseci), 22,6% (od 6 mjeseci do 1 godine), 16,1% (od 1 do 3 mjeseca), 9,7% (manje od 1 mjesec), a 6,5% više od 1 godine.

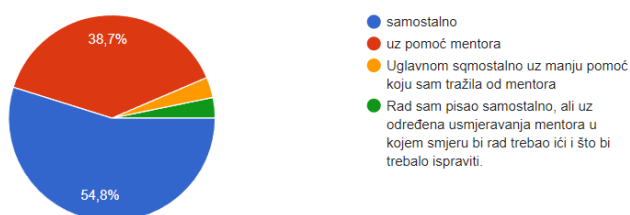
Grafikon 9. Prikaz potrebnog vremena za pisanje rada

Što se tiče načina odabira teme završnog ili diplomskog rada (grafikon 10), 74,2% ispitanika je odabralo opciju da su izabrali temu uz pomoć mentora, 22,6% da su izabrali samostalno, a 3,2% je dao odgovor da se teme već bile ponuđene i na taj način su odabrali temu.

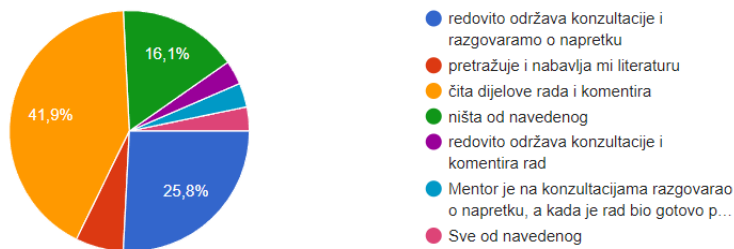
Grafikon 10. Prikaz način na koji su ispitanici odabrali temu za svoj rad

U vezi pisanja rada, 54,8% ispitanika su se izjasnili da rad pišu samostalno (grafikon 11), 38,7% da rad pišu uz pomoć mentora, 3,2% je odabralo opciju da pišu rad samostalno uz manju pomoć mentora te 3,2% je napisalo da rad piše samostalno, ali uz određena usmjeravanja mentora u kojem smjeru bi rad trebao ići i što bi trebalo ispraviti.

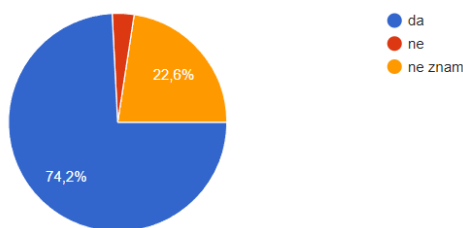
Grafikon 11. Prikaz kako ispitanici pišu svoj rad

Na pitanje „Na koji način mentor pomaže u pisanju rada“, 41,9% je odgovorilo da mentor čita dijelove rada i komentira, 25,8% ih je bilo za opciju da redovito održava konzultacije i razgovaraju o napretku, 6,5% dalo svoj vlastiti odgovor da mentor pomaže tako da pretražuje i nabavlja literaturu, 3,2% također dalo svoj vlastiti odgovor da je mentor na konzultacijama razgovarao o napretku, a kada je rad bio gotov mentor je komentirao dijelove koje treba popraviti. Rezultati su vidljivi na grafikonu 12.

Grafikon 12. Prikaz na koji način je mentor studentima pomogao tijekom pisanja rada

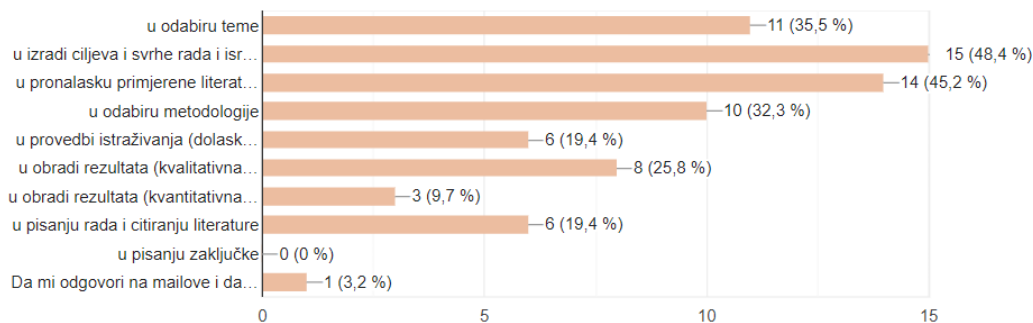
Grafikon 13. prikazuje odgovore na pitanje imaju li studenti dovoljno predznanja za pisanje završnog ili diplomskog rada, njih 74,2% je odgovorilo da imaju predznanja, 22,6% da nisu sigurni, a 3,2% da nema.

Grafikon 13. Prikaz o predznanju studenata za pisanje rada

Što se tiče očekivanja najveće podrške od strane mentora (vidljivo na grafikonu 14), dobiveni su razni odgovori, a to su: podrška u odabiru teme, u izradi ciljeva i svrhe istraživanja, u provedbi samog istraživanja, u pronalasku literature, u odabiru metodologije, u obradi rezultata, u pisanju rada, u citiranju literature, da mentor odgovori na postavljene upite i da svoj osvrt. U pitanju sa iskustvom mentora tijekom izrade rada, studenti su davali svoj vlastiti

odgovor. Mnogi studenti su imali pozitivno i poticajno iskustvo, pisali da su zadovoljni, da su im konzultacije sa mentorom puno pomogle iz razloga što bi mentor nudio dobre savjete i rekao što da se popravi u radu. Mentor je mnogim studentima bio dostupan i pružao pomoć u svim fazama izrade rada, poticaj im je bio ključan za uspješan završetak rada. Studenti su pisali kako mentor ozbiljno shvaća svoj posao i redovito održava konzultacije. Također pojedini studenti su imali i negativno iskustvo. Davali su odgovore da mentor nije dovoljno ažuran, da su na teži način dolazi do izabranog mentora te da nije redovito odgovarao na mailove.

Grafikon 14. Prikaz podrške od strane mentora prema studentima

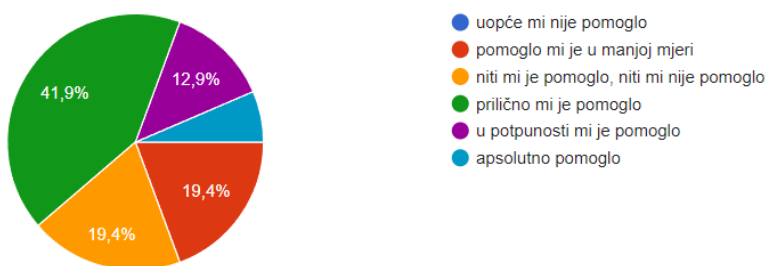
Studenti su davali svoje odgovore u vezi kvaliteta koje najviše cijene kod odabranog mentora. Pisali su kako je smatraju važnima znanje i iskustvo mentora, staloženost pri objašnjavanju, odlično usmjeravanje, temeljitost, konkretni odgovori, ažurnost mentora, preciznost, stručnost, odgovornost, točnost, pomoć oko pronalaska literature, angažiranost oko tematike,.. Studenti također smatraju važnim da mentor treba redovito čitati rad i ostavljati komentare te iskrenost u mišljenju o kvaliteti rada.

Odgovori ispitanika nalaze se u nastavku.

- Veliko znanje i iskustvo u pisanju, staloženost pri objašnjavanju, odlično usmjeravanje, temeljitost, konkretni komentari
- Najviše cijenim to što je mentor ažuran, stručnjak je u području koje sam izabrala za pisanje završnog rada.
- Najviše cijenim to da je mentor ažuran
- Najviše cijenim zainteresiranost za njegovo područje.
- Smatram da mentor treba prvenstveno biti ažuran i odgovoran, odnosno da se drži zadanih rokova, studentu komentira rad i šalje povratne informacije u prihvatljivom roku.
- Angažiranost oko tematike i poštivanje granica studenta oko teme rada.
- Smatram da je mentor izrazito stručan u svom području.
Ne mogu izdvojiti niti jednu kvalitetu koju smatram nevažnom.
- Najviše cijenim to da je mentor zainteresiran za moj rad, da brzo odgovara na mailove i da se trudi riješiti

Odgovori ispitanika kao prikaz kvaliteta koje studenti najviše cijene kod mentora

Što se tiče predznanja za pisanje završnog ili diplomskog rada, na grafikonu 15 vidljivo je da 41,9% ispitanika odgovorilo da im je studijski program u tome prilično pomogao, 19,4% ispitanika je odgovorilo da im je pomoglo u manjoj mjeri, 19,4% ispitanika da im je prosječno pomoglo, 12,9% ih je se izjasnilo da im je u potpunosti pomoglo, a 6,5% da im je apsolutno pomoglo.

Grafikon 15. Prikaz o studijskom programu kao predznanju za pisanje rada

Zadnje pitanje u anketi je tražilo od studenata da napišu odgovor koji konkretni kolegiji ili radionice/predavanja su im pomogli u pisanju završnog ili diplomskog rada. Studenti su davali razne odgovore, a to su: uvod u znanstveno istraživački rad, radionica koja se bavila izradom završnog rada te se održavala na Odjelu za informacijske znanosti, metodologija istraživanja u društvenim znanostima, pretraživanje informacija, informacijske pismenost, usmena književnost, uvod u filozofiju, svjetska književnost, uvod u teoriju jezika, naraštaj krugovaša u hrvatskoj književnosti, školska pedagogija, povijest Hrvata u ranom srednjem vijeku, hrvatska leksikologija, norma hrvatskoga standardnog jezika, mikrosociološke teorije, hrvatska usmena književnost, statistika, primjena računala u psihologiji, psihometrija. Pojedini studenti su se izjasnili da im je najviše pomoglo u pisanju završnih i diplomskih radova seminari koje su pisale rijekom semestra, neki pak praktikum smatraju važnim a pisanje rada.

7.5. Rasprava

Po ispunjenoj anketi o motivaciji studenata kako biraju temu i mentora za svoj rad, dobiveni su razni odgovori. Većina studenata je istaknula u anketi da se samostalno javljaju potencijalnom profesoru kako bi on bio njihov mentor. Gotovo svi studenti su odgovarali da im je bitno za pisanje rada da mentor posjeduje dovoljno znanja o temi s kojom se student želi baviti u svome radu, da im je također bitno mentorovo poticanje na rad tijekom studiranja te da je mentor također stručnjak u svome području i da upravo na te razloge obraćaju pažnju kada biraju mentora koji će ih voditi cijelo vrijeme dok ne završe rad. U vezi biranja teme za završni rad, većina ih je odgovorila da bira temu uz pomoć mentora. Studenti smatraju da ako je mentor stručnjak u svome području da će na taj način im predložiti dovoljno dobre teme o kojoj bi student mogao pisati u radu. Naravno, postoje i studenti koji žele samostalno izabrati temu bez obzira koji mentor se bavi tim područjem. Svi studenti koji su ispunili anketu na kraju su napisali da im je važno da mentor bude zainteresiran za njihov rad, da često održava konzultacije kako bi mentor odredio što je dobro, a što treba popraviti u radu. Isto tako su istaknuli da im je jako važno da odabrani mentor bude ažuran i pristupačan prema studentu.

Stoga, omogućavanje studentima da biraju svoju temu i mentora nije samo pitanje akademske fleksibilnosti, već i ključni faktor u postizanju visokih standarda istraživanja i obrazovanja. Ova sloboda omogućava studentima da se usmjere prema područjima koja ih motiviraju, a istovremeno im pruža priliku za razvoj značajnih vještina i kompetencija uz podršku koja im je potrebna za uspjeh. Kroz ovaj pristup, studenti imaju mogućnost da donesu pravične i temeljite rezultate, čime se osigurava da njihovi završni radovi ne samo da zadovolje akademske standarde, već i doprinose njihovom profesionalnom razvoju i osobnom zadovoljstvu.

8. Zaključak

Motivacija i postupak odabira teme i mentora završnog rada igraju ključnu ulogu u oblikovanju kvalitete i uspjeha cijelog istraživačkog projekta. Kada studenti imaju priliku da samostalno odaberu temu koja ih istinski zanima i mentora čije stručnost i interes odgovaraju njihovim istraživačkim ciljevima, oni su skloniji uložiti dodatni trud i predanost u izradu rada. Takav pristup ne samo da povećava njihovu motivaciju i angažman, već i osigurava da rad bude pažljivo istražen, promišljen i profesionalno napisan. Kada studenti imaju slobodu u odabiru, oni biraju teme koje ih strastveno zanimaju, što može dovesti do inovativnih i značajnih doprinosa u njihovom području studija.

S druge strane, uskraćivanje studentima mogućnosti odabira teme i mentora može imati ozbiljne negativne posljedice. Ako student nije zainteresiran za dodijeljenu temu ili ne može razviti kvalitetan radni odnos s mentorom, to može rezultirati neslaganjem, frustracijom i smanjenjem kvalitete rada. Takva situacija može dovesti do nepotpune i nezadovoljavajuće izrade završnog rada, što može negativno utjecati na akademski uspjeh studenta i njihovu spremnost za buduće profesionalne izazove.

Mentorstvo je potreba svakog profesora, kao i studenta na svim razinama obrazovanja. Učinkovito mentorstvo podržava rast i razvoj studenta. Također sam odabir teme završnog rada jest vrhunac akademskog školovanja te se navedenom mora pristupati vrlo oprezno na način da je student motiviran, pravilno mentoriran i da posjeduje potrebna predznanja za izradu kvalitetnog završnog rada.

Na kraju, istraživanje je odgovorilo na sva postavljena istraživačka pitanja:

1. Što studente motivira da odaberu određenu temu?

Prema provedenom istraživanju, može se zaključiti da student najviše motivira mentor za odabir teme.

2. Na koji način studenti biraju mentora?

Prema provedenom istraživanju, može se zaključiti da studenti najviše biraju mentora zbog njegovog znanja i jer im predstavlja uzor.

3. Što sve studenti uče na svojim studijskim programima, a to ih priprema za pisanje završnog rada?

Na posljednje istraživačko pitanje su studenti pisali odgovore koji studijski programi su im najbolje pomogli za pisanje rada. Također su naveli i da im je jako važno pisanje seminara.

9. Literatura

1. Eby, L. T., Rhodes, J. E., i Allen, T. D. 2017. *Undergraduate Research Experiences for STEM Students: Successes, Challenges, and Opportunities*. Washington, DC: The National Academies Press. <https://doi.org/10.17226/24622>

2. Francis, A., Goheer, A., Haver-Dieter, R., Kaplan, A. D., Kerstetter, K., Kirk, A., Liu, S., Thomas, A. M., i Yeh, T. 2004. *Promoting academic achievement and motivation: A discussion & contemporary issues based approach*. Thesis, University of Maryland.
3. Gačić, Milica. 2012. *Pisanje znanstvenih i stručnih radova*. Zagreb: Školska knjiga.
4. Grmuša, Tanja i Šipić, Neven. 2013. "Metodologija izrade seminarskih i završnih radova." Visoka poslovna škola Zagreb s pravom javnosti. URL: https://pvzg.hr/wp-content/uploads/2022/09/Grmusa-Sipic_Metodologija-izrade-seminarskih-i-završnih-radova.pdf
5. Hercigonja, Zoran. 2018. *Odabir mentora i suradnja s mentorom*. Varaždinski učitelj; Druga gimnazija Varaždin. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/302142>
6. Jacobi, M. 1991. "Mentoring and undergraduate academic success: A literature review." *Review of Educational Research* 61: 505-532.
7. Kram, K. 2016. "Phases of the Mentor Relationship." Boston University. URL: https://www.researchgate.net/publication/277548649_Phases_of_the_Mentor_Relationship
8. Kram, K. E. 1985. *Mentoring at work: Developmental relationships in organizational life*. Glenview, IL: Scott Foresman.
9. Mejovšek, Milko. 2013. *Metode znanstvenog istraživanja u društvenim i humanističkim znanostima*.
10. Mohamadi, Y. 2006. *Understanding motivation and emotion*. Reev, J. M. (Autor). 4. izdanje. Tehran: Virayesh.
11. Oraić Tolić, Dubravka. 2011. *Akademsko pismo*. Zagreb: Naklada Ljevak.
12. Oroz, Nikolina. 2016. *Diplomski rad: Značaj mentorskog odnosa za osobni i akademski rast i razvoj: samopercepcija mentorskih iskustava studenata Sveučilišta u Rijeci*.
13. Saranya, C., Dhuli, Raju, i Guduru, Rajakumar. 2023. "The Role of a Mentor in Students' Personal Growth, Academic Success, and Professional Development." Pp. 35-46.
14. Svržnjak, Kristina. 2010. "Kako napisati završni rad i seminar." Visoko gospodarsko učilište u Križevcima.
15. Tkalac Verčić, Ana, Sinčić Ćorić, Dubravka, i Pološki Vokić, Nina. 2010. *Priručnik za metodologiju istraživačkog rada: kako osmisliti, provesti i opisati znanstveno i stručno istraživanje*. Zagreb: M.E.P.
16. Tucker, C. M., Zayco, R. A., Herman, K. C., Reinke, W. M., Trujillo, M., Carraway, K., Wallack, C., i Ivery, P. D. 2002. "Teacher and child variables as predictors of academic

- engagement among low-income African American children." *Psychology in the Schools* 39(4): 477-488. URL: <https://doi.org/10.1002/pits.10038>
17. Uzelac, Alan, Korać, Aleksandra, i Petrak, Marko. 2001. "Upute za izradu studentskih pisanih radova." Pravni fakultet u Zagrebu.
URL: <https://www.alanuzelac.from.hr/pubs/D07Upute%20za%20studentske%20radove%20-%201%20izdanje.pdf>
 18. Waldeck, H. J., Orrego, O. V., Plax, G. T., i Kearney, P. 1997. "Graduate students/faculty mentoring relationship: Who gets mentored, how it happens, and to what end." *Communication Quarterly* 45(3): 93-109.
 19. Zelenika, Ratko. 2013. "Kako koncipirati, pisati i dizajnirati kvalitetne završne radove na specijalističkim diplomskim stručnim studijima." *Zbornik veleučilišta u Rijeci* 1(1): 31-52. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/152069>
 20. Župan, Lorena. 2023. "Motivacija kao čimbenik akademskog uspjeha." Diplomski rad, Sveučilište u Zagrebu, Fakultet organizacije i informatike.

9. Abstract

Research on motivation and procedures for choosing a topic and mentor for the final and diploma thesis

This paper deals with research of students' motivation when choosing a mentor for their final and/or diploma thesis and how students arrive at a topic for their thesis. The paper is divided into a theoretical and a research part. In the theoretical part of the work, the definitions of the final and diploma thesis are presented, and the motivation of students and the connection between motivation for choosing a mentor are described. The main part of the work is the selection of a mentor when writing the paper and the relationship between the student and the mentor and their cooperation during the writing. Student-mentor relationships should be associated with better academic performance, professional development, positive self-image, psychological well-being, and emotional adjustment. The paper also discusses the procedures for properly choosing a topic for the final thesis and the essential characteristics that a student should apply when choosing a topic. Since planning the writing of the paper is also important, the paper explains what planning the writing entails, namely: finding basic information about the topic, material conditions for the preparation of the paper, the time that should be devoted to the time required for the preparation of the paper. After the theoretical part of the paper, the research conducted is presented. The research sought to find out what influenced the students to choose a specific mentor and how they came to the chosen topic. The research was conducted through a survey that was distributed through social networks, in groups whose members are students at the University of Zadar. The sample consists of respondents, current and former students at the University of Zadar, who have worked on their final or diploma thesis in the last year (approx. year 2023/2024).

Keywords: students' motivation for choosing a thesis topic, choosing a mentor for the final thesis, choosing a mentor for the graduate thesis, preparation for writing the thesis

10. Prilog

10.1. Pitanja za anketni upitnik

1. Odaberite spol
 - a) Muško
 - b) Žensko
 - c) Ne želim se izjasniti

 2. Koja ste godina studija?
 - a) 3.godina prijediplomskog studija
 - b) Apsolvent/ica prijediplomskog studija
 - c) Obranio/la sam završni rad u protekloj akademskoj godini
 - d) 1, godina diplomskog studija
 - e) 2. godina diplomskog studija
 - f) Apsolvent/ica diplomskog studija
 - g) Obranio/la sam diplomski rad u protekloj akademskoj godini

 3. Na kojem Odjelu studirate?
-
4. Na kojem studijskom programu studirate?
-
5. Što Vas je motiviralo na odabir studijskog programa?
 - a) Ljubav prema području studiranja
 - b) Mogućnost zapošljavanja u struci
 - c) Akademski uspjeh
 - d) _____

 6. Jeste li u protekloj akademskoj godini pisali završni ili diplomski rad ili je u tijeku?
 - a) Da, trenutno pišem završni rad
 - b) Da, ove godine (2024) sam obranio/la završni rad
 - c) Da, trenutno pišem diplomski rad
 - d) Da, ove godine (2024) sam obranio/la diplomski rad
 - e) Ne

 7. Možete li se sjetiti razloga zbog kojeg ste odabrali mentora? Moguće odabrati do 3 odgovora.

- a) Odabrani mentor posjeduje najviše znanja o temi koja me zanima
- b) Odabrani mentor me tijekom studija poticao na rad
- c) Odabrani mentor potiče studente na rad, redovito održava konzultacije i pomaže na svakom koraku
- d) Odabrani mentor ima reputaciju da brzo čita i odgovara na studentske upite
- e) Odabrani mentor daje temu i literaturu i na studentu je da pročita i napiše rad po uputama
- f) Odabrani mentor ima reputaciju da ne čita i ne vraća rad na ispravak
- g) Nisam mogao/la sama birati mentora nego mi je dodijeljen
- h) Nisam mogao/la birati mentora, mentor je izabrao mene
- i) _____

8. Ima li Vaš Odjel/studijski program upute za odabir mentora? Ako ima, molim, stavite poveznicu na upute.

9. Koliko često ste komunicirali sa svojim mentorom?

- a) Na dnevnoj razini
- b) Jednom tjedno
- c) Više puta tjedno
- d) Jednom mjesečno
- e) Nekoliko puta mjesečno
- f) Nekoliko puta za vrijeme pisanja rada
- g) Samo pri odabiru teme i pri predaji gotovog rada
- h) _____

10. Kako se na Vašem Odjelu/studijskom programu bira mentor? Odaberite ili unesite vlastiti odgovor.

- a) Putem odabira na Merlinu (tko prvi..)
- b) Stručno vijeće/Odjel automatski raspoređuje raspoložive mentore i studente
- c) Studenti se samostalno javljaju potencijalnom mentoru, ovisno o temi kojom se želi baviti
- d) Nastavnici nude teme za koje se studenti odlučuju
- e) _____

11. Na koji način je mentor održavao konzultacije tijekom pisanja rada?

- a) Uživo
- b) Preko elektroničke pošte
- c) Online-video kamera
- d) Mentor nije održavao konzultacije
- e) _____

12. Koliko ste vremena proveli u izradi završnog/diplomskog rada (od trenutka odabira teme i mentora) do obrane rada?
- a) Manje od 1.mjesec
 - b) Od 1 do 3 mjeseca
 - c) Od 3 do 6 mjeseci
 - d) Od 6 mjeseci do 1 godine
 - e) Više od 1 godine
13. Jeste li samostalno izabrali temu završnog/diplomskog rada ili uz pomoć mentora?
- a) Samostalno
 - b) Uz pomoć mentora
 - c) Teme su već bile ponuđene
 - d) _____
14. Jeste li pisali ili pišete rad potpuno samostalno ili imate stalnu podršku mentora?
- a) Samostalno
 - b) Uz pomoć mentora
 - c) _____
15. Na koji način Vam mentor pomaže/pruža podršku u pisanju rada? Odaberite od ponuđenih ili dodajte vlastiti odgovor.
- a) Redovito održava konzultacije i razgovaramo o napretku
 - b) Pretražuje i nabavlja mi literaturu
 - c) Čita dijelove rada i komentira
 - d) Ništa od navedenog
 - e) _____
16. Prema Vašoj procjeni, imate li dovoljno predznanja za samostalno pisanje završnog ili diplomskog rada?
- a) Da
 - b) Ne
 - c) Ne znam
17. U kojem segmentu ste očekivali/trebali najveću podršku od mentora? Moguće je odabrati do 3 odgovora.
- a) U odabiru teme
 - b) U izradi ciljeva i svrhe rada i istraživačkih pitanja/hipoteza
 - c) U pronalasku primjerene literature (pregled literature)
 - d) U odabiru metodologije
 - e) U provedbi istraživanja (dolaska do ispitanika)
 - f) U obradi rezultata (kvalitativna metodologija)
 - g) U obradi rezultata (kvantitativna metodologija)
 - h) U pisanju rada i citiranju literature
 - i) U pisanju zaključka

j) _____

18. Kako je bilo Vaše općenito iskustvo s mentorom prilikom izrade završnog ili diplomskog rada?

19. Koje kvalitete najviše cijenate kod mentora, a koje smatrate najmanje važnima?

20. U kojoj mjeri Vam je studijski program pomogao u predznanju za pisanje završnog/diplomskog rada?

- a) Uopće mi nije pomoglo
- b) Pomoglo mi je u manjoj mjeri
- c) Niti mi je pomoglo, niti mi nije pomoglo
- d) Prilično mi je pomoglo
- e) U potpunosti mi je pomoglo

21. Navedite konkretne kolegije ili radionice/predavanja koja su Vam pomogla u pisanju rada.
